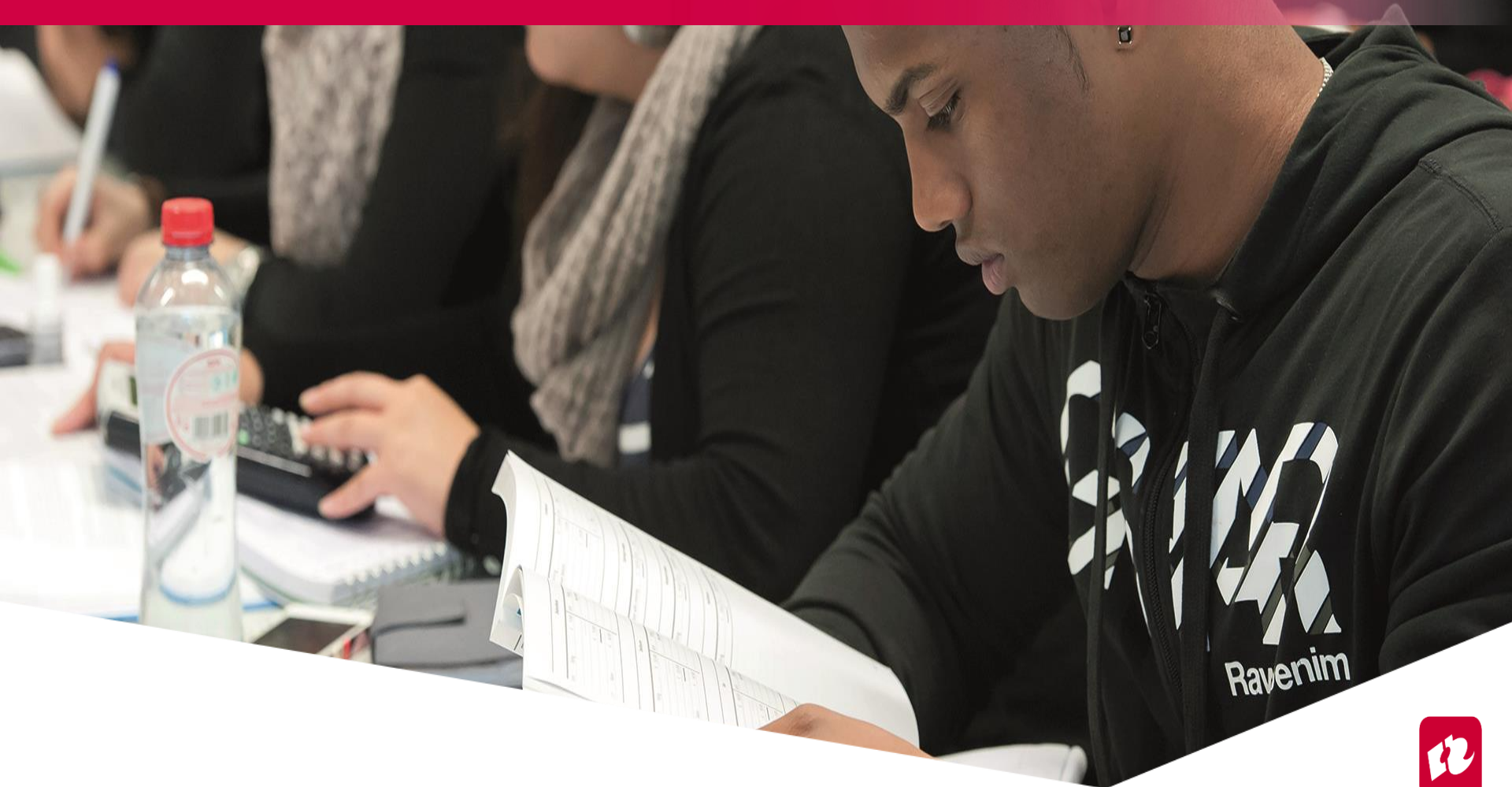

WOORDEN EN DADEN!

SPREKEN WE DEZELFDE TAAL?

DEELSESSIE CONFERENTIE VO/HBO – 8 maart 2022

WOORDEN EN DADEN!

Inspiratie....

(Dure) **woorden** omzetten naar actief iets **doen** met bijv. de lesstof.

Denkend aan talloze beleidsplannen die zijn geschreven over Taalbeleid, taal integreren in het vakonderwijs, scholen waar leraren verplicht worden om in de vakles talige feedback te geven....

Maar hoe gaat dat in de praktijk?

Hoe krijg je mensen écht betrokken en geïnspireerd om in je onderwijs taalontwikkeling op een prettige manier een plek te geven, met aandacht voor inclusief onderwijs?

M.a.w. Hoe zet je **woorden** om in **daden**?

WELKOM!

Marina Admiraal

- Taaltrainer bij Hogeschool Rotterdam Afdeling Taal en Toelating.
- Bachelor Taal & Cultuurstudies, UT.
- Post-doc lerarenopleiding afgerond @ Universiteit Utrecht.
- 21 jaar docent: 8 jaar m.o., 13 jaar hbo

Heb je vragen of suggesties? Laat het weten!
E-mail: r.m.admiraal@hr.nl of via TEAMS
Tel: 06 - 14 91 50 65

14

KENNIS- MAKINGS- VRAGEN

KORT KENNISMAKEN

- ❑ *WIE BEN JE?*
- ❑ *WAT IS JE FUNCTIE?*
- ❑ *WAT WIL JE LEREN/UITPROBEREN?*

Wat was je meest
geweldig vakantie?

Wat is je meest aparte
eigenschap?

Waar kunnen we je 's
nachts voor wakker
maken?

Wat is je fijnste plek in of
om het huis en waarom?

Wat maakt jou uniek?

Wat zijn je slechte
gewoontes?

Wat wilde je vroeger als
kind het liefst worden en
waarom?

Wat moeten mensen van
jou weten om je goed te
kunnen begrijpen?

Als je een wens mocht
doen, wat zou dat zijn?

Bij een avondje met
vrienden, wat is dan jouw
favoriete
gespreksonderwerp?

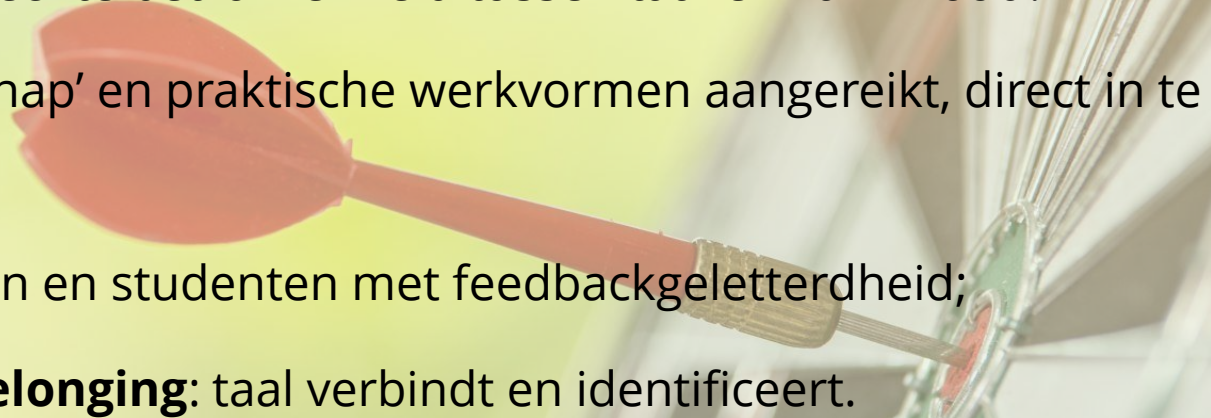
Waar heb je echt een
hekel aan?

Waar ben je het meest
trots op?

Wie is jouw grote
voorbeeld en waarom?

Was is jouw grootste
zorg en waarom?

WAAR GAAN WE NAARTOE?

- **Bewustwording:** van de waarde van interactie, context & taalsteun in je onderwijs.
 - **Ervaring:** wat is nodig voor echte betrokkenheid tussen taal en vakinhoud?
 - **Tools:** je krijgt 'taalgereedschap' en praktische werkvormen aangereikt, direct in te zetten in je onderwijs.
 - **Feedback:** Je helpt leerlingen en studenten met feedbackgeletterdheid;
 - **Aandacht voor Sense of belonging:** taal verbindt en identificeert.
-
- A close-up photograph of a red dart hitting the bullseye of a target. The dart is positioned diagonally from the upper left towards the center right. The target is a standard dartboard with a bullseye in the center. The background is a soft, out-of-focus gradient of yellow and green.

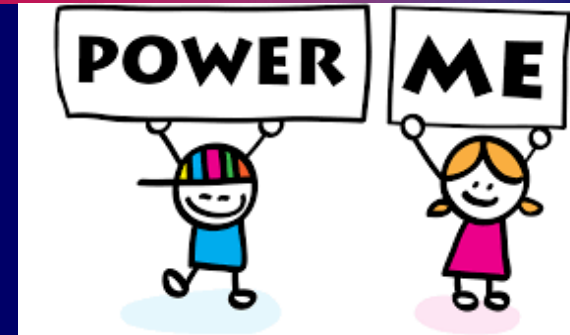
DE OVERGANG VAN EEN VO- NAAR HBO-CULTUUR

Onderzoeken

Plannen

Zelfredzaamheid

Reflecteren

Samenwerken

Initiatief nemen

Initiatief nemen

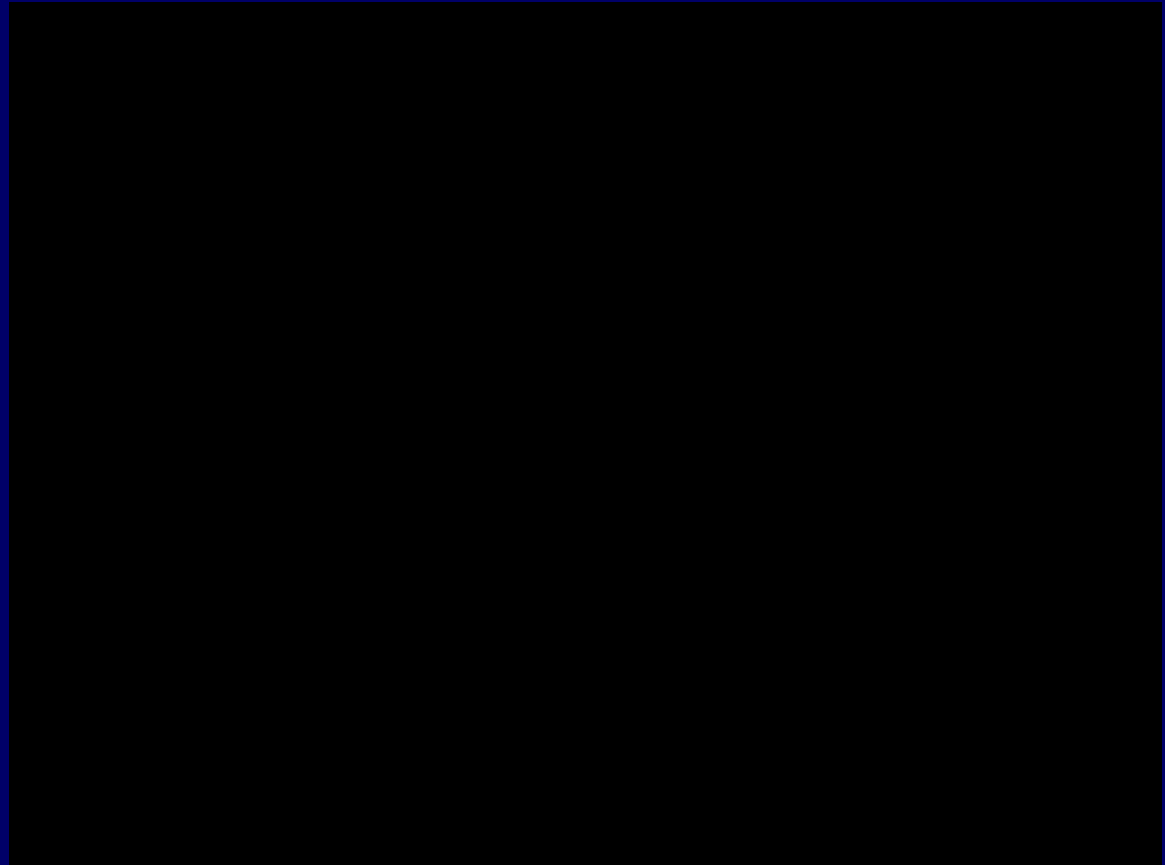

Samenwerken

SPREEK JIJ ALTIJD *HELDERE* TAAL?

We kijken samen naar deze video

- Wie van jullie kan dit verhaal samenvatten?
- Welk doel heeft deze video?
- Herken je dit bij jezelf of bij leerlingen / studenten?

SPREKEN WE DEZELFDE TAAL?

Iedereen beheerst meer dan één taal, we wisselen vaak ongemerkt van taal. Denk aan:

- Digi-taal
- Straattaal
- Schooltaal
- Vaktaal
- Andere nationale taal (Engels, Arabisch etc.)
- Dialect
- Thuis taal
- Jongeren – studententaal
- Beeldtaal
- Gebarentaal

FFW88
JONGUH

KORTE OPDRACHT: ANDERE TALEN

- Schrijf voor jezelf 1 woord of uitdrukking op in een taal die jij beheerst.
- Maak daarna de vertaling naar een andere taal.
- Plaats het woord + vertaling in de chat.
- Gebruik je deze andere taal wel eens bewust in je onderwijs?

ZET JIJ ANDERE TALEN BEWUST IN?

Bijvoorbeeld zo:

- Schrijf drie vaktaalwoorden op.
- Maak de vertaling naar een *andere* taal die jij beheerst.
- Beschrijf wat de vertaling zegt over de situatie waarin je deze gebruikt.
- Maak een woordveld van nieuwe vaktermen, geef uitleg in een andere taal. Zoek naar literatuur over dat onderwerp in een andere taal.
- Maak twee rijtjes: 1 met *alledaagse* woorden, en 1 met meer *academische* woorden. (bijv. meedoen – participeren)

ACADEMISCHE TAAL = EEN NIEUWE TAAL...

Taal van de studie en het latere beroep zijn *nieuwe talen!*

Voorbeelden:

- ▶ **Schooltaal:** profielwerkstuk, STARR, toepassen, competenties, analyseren, abstraheren etc.
- ▶ **Vaktaal** (jargon): Scientific Management, generalist, Programma van Eisen, subassemblages etc.
- ▶ **Managementtaal:** iets tegen je aanhouden, sparren, agile werken etc.

VOORBEREIDEN OP ACADEMISCHE TAALVAARDIGHEID: GAAT DAT VANZELF?

NEE.

WE KUNNEN HELPEN DOOR..:

- TAALSTEUN te bieden.
- Hen FEEDBACKGELETTERD te maken.
- De wereld van Taal te integreren in de eigen wereld.
- Goede TOOLS in te zetten.

HBO voegt weinig toe aan taalvaardigheid

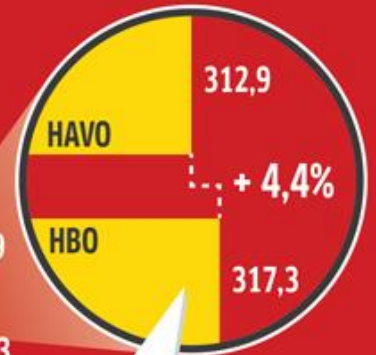
Het Nederlandse hoger onderwijs verbetert de taalvaardigheid van studenten nauwelijks, zeggen onderzoekers in opdracht van het OESO.

Wereldwijd doen we het niet slecht (gemiddelde scores taalvaardigheid)

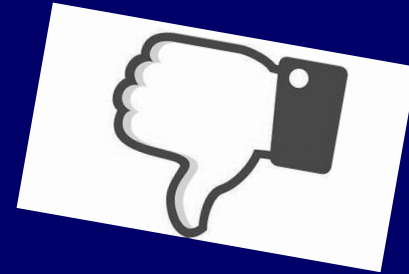
1. Japan	296,2
2. Finland	287,5
3. Nederland	284,0
4. Australië	280,6
5. Zweden	279,2

Gemiddelde scores taalvaardigheid Nederland

Verskil onder 5 procent is niet significant. Hbo voegt t.o.v. havo weinig toe aan de taalvaardigheid.

FRUSTRATIES VAN DOCENTEN IN HET VO/HBO...

Hun willen als verassing een intervieww
doen. Daar wordt je toch gek van, hun
denken dat ze beter zijn als mij.

TOETSEN NAKIJKEN...

Opgave 3. (30) "Diefstal"

Tijdens een internationaal transport worden goederen gestolen.
a. Hoewel de chauffeur in de vrachtwagen is, had hij de goederen kunnen vermijden door op een bewaakt terrein te slaan. Hierdoor is de verzender aansprakelijk. Dit staat in het CMR Artikel 17 lid 2. De afzender kan bij de verzender schadevergoeding vorderen van $8,33 \times 7000 = 16.660$ euro. Dit staat in Artikel 23 lid 5.
b. Indien de verzender de goederen terugvindt en aflevert, is de verzender aansprakelijk voor schade van CMR Artikel 17 lid 1. De verzender is aansprakelijk voor het bedrag dat door de te late levering is ontstaan. Dit staat in Artikel 23 lid 5. De schadevergoeding kan niet meer bedragen dan de transportkosten. I...

Droom jij ook van dit soort helder geformuleerde antwoorden?

Maar in werkelijkheid zie je vaker zoiets als dit...
Toch?

Opgave 3. (30) "Diefstal"

a. Ja, verzender aansprakelijk

b. Nee, geen schadevergoeding

FRUSTRATIES ONDER DE LOEP

Dankzij de speelse
schrijfoopdracht
vonden mijn leerlingen
het echt leuk om aan
de tekst te werken!

Schrijven
is
een proces!

7 stappen om helder te schrijven

FRUSTRATIES VAN LEERLINGEN & STUDENTEN IN HET VO/HBO

— Abstracte begrippen —

• Idee

• Partnership

• Ego

• Teamwork

• Vertrouwen

• Patroon

• Ambitie

• Cultuur

• Diversiteit

Herkenbaar?
Managementtaal:
Market Talk GDMW on
Vimeo

ik durf het
bijna niet
te vragen
maar ...

WAT MIST = 'FEEDBACKGELEERDHEID'

Zoek de feedback die jij nodig hebt

Begrijp je feedback

Benut feedback om te leren en je werk te verbeteren

**HET ENE OOR IN
EN HET ANDERE
DICHT**

**VOORDAT DE
INFORMATIE
WIL ONTSNAPPEN**

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

SUPER

Opvolging-gestuurd

Samenvatting
Uitproberen
Prestatie
Emotie
Raad vragen

Waarom heb ik deze feedback gekregen?
In hoeverre gebruik ik de gekregen feedback?
Hoe is de feedback terug te zien in mijn prestatie?
Hoe reageer ik emotioneel op de gekregen feedback?
'In hoeverre heeft het verwerken van de feedback tot een verbetering geleid?'

POWER

Probleem-gestuurd

Probleem
Opties
Weging
Eigen keuze
Raad vragen

Waar loop ik tegenaan?
Welke opties heb ik om dit probleem op te lossen?
Hoe kies ik de voors en tegens van de opties?
Op basis van die voors en tegens, welke optie zou ik zelf kiezen?
'Kun je me hier feedback op geven?' (elementen uit P, O, W en E)

CLOSER

Doel-gestuurd

Context
Leerdoel / Onderwerp
Selecteren
Raad vragen

Waarom presteer ik, zonder hulp, zo?
Op welke onderdelen wil je graag feedback ontvangen?
Wat vind je dat al goed gaat en wat vind je dat nog beter kan?
'Kun je mij hier feedback op geven?' (elementen uit C, LO en SE)

OPLOSSING? TAALONTWIKKELEND LESGEVEN!

‘een manier van lesgeven waarin elke docent of leerkracht (ook de niet-taaldocent of taalleerkracht) nadrukkelijk een rol speelt in het stimuleren en begeleiden van het proces van taalontwikkeling van studenten’.

(Van der Westen 2009)

[Taalontwikkelen Lesgeven Promo - YouTube](#)

<https://www.arteveldehogeschool.be/taalbewust/>

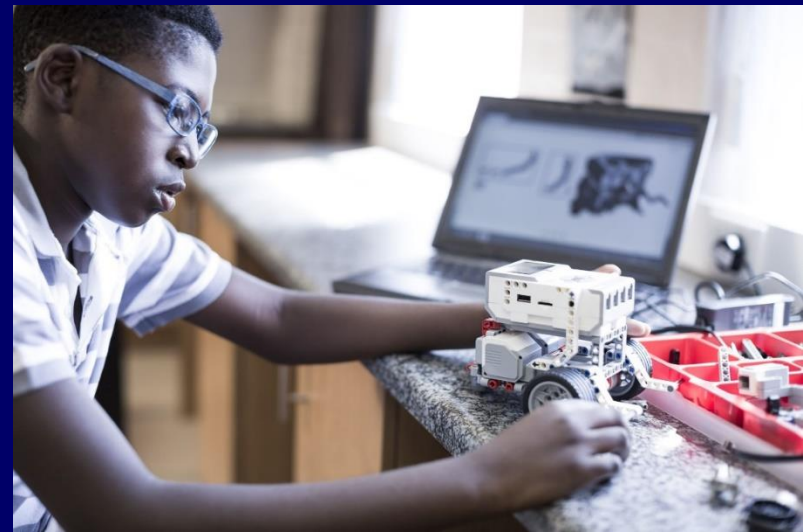

WAAROM??

'Een leerling/student die taalvaardig is, leest sneller, leert sneller, kan zich beter uitdrukken en maakt toetsen daardoor beter.'

Gerichte aandacht voor taal in het hoger beroepsonderwijs betekent dubbele winst:

1. je student begrijpt je vak beter
2. én werkt tegelijkertijd aan taalvaardigheid;
een voorwaarde voor studiesucces.

WAT BETEKENT DAT VOOR JE ONDERWIJS?

Lessen....

1. die **contextrijk** zijn;
2. vol **interactiemogelijkheden**;
3. die de juiste **taalsteun** bieden;
4. waarin Taal een **SUPERTO(O)L** is!

DENK NA OVER TOL...

Wat betekent taal in jouw werk?
Hoe ervaar jij het taalgebruik van jouw studenten?
Wat doen je zelf al om de studenten hierin te ondersteunen?

Taalsteun: Taalleerstrategieën

“Geef een man een vis
en hij heeft eten voor één dag.
Leer een man vissen
en hij heeft eten voor zijn hele leven.”

Je student wordt:

- Zelfredzaam
- Actief
- Creatief

Hoe geef ik Taalsteun in mijn les?

Taalsteun	Waarneming	Voorbeeld*
Taalbronnen		
<ul style="list-style-type: none">• expliciteert de taaldoelen (aan het begin van de les)		
<ul style="list-style-type: none">• besteedt aandacht aan de taaldoelen (tijdens de les)		
<ul style="list-style-type: none">• evalueert de taaldoelen (aan het eind van de les)		
Begrijpelijk taalgebruik		
<ul style="list-style-type: none">• spreekt rustig en articuleert duidelijk		
<ul style="list-style-type: none">• past taalgebruik aan de leerling aan (kortere zinnen, woorden uitleggen, klemtonen leggen, etc.)		
<ul style="list-style-type: none">• besteedt aandacht aan moeilijke woorden		
<ul style="list-style-type: none">• geeft aanwijzingen bij het lezen van teksten		
<ul style="list-style-type: none">• controleert eigen begrijpelijkheid		
<ul style="list-style-type: none">• controleert of leerlingen tekstmateriaal begrijpen		
<ul style="list-style-type: none">• geeft visuele ondersteuning op bord, papier of via audiovisuele middelen (schema, plaatjes, film, etc.)		
Feedback op taalgebruik		
<ul style="list-style-type: none">• geeft corrigerende en expliciete feedback op de taaluitingen van leerlingen		
<ul style="list-style-type: none">• herhaalt goede taaluitingen van leerlingen		
<ul style="list-style-type: none">• helpt de leerlingen te formuleren		
<ul style="list-style-type: none">• herformuleert de taaluitingen van leerlingen		
<ul style="list-style-type: none">• geeft voorbeelden van het beoogde taalgebruik		

Hoe geef ik Taalsteun in mijn les?

Ondersteuning bij taaltaken		*
• geeft hulpmiddelen (woordwebs, woordenlijst, leestips, schrijf/sprekkaders, vragenlijstjes, voorbeeldformuleringen)		
• hanteert diverse schriftelijke en mondelinge verwerkingsvormen (taaltaken), zoals lees- en schrijfopdrachten, rapportages en presentaties		
• maakt doel en product van de taaltaak duidelijk		
• geeft uitleg over de aanpak van de taaltaken		
• geeft aanwijzingen voor de uitvoering van de taaltaken		
Hulp bij taal		
• differentieert naar taalbehoeften van leerlingen		
• geeft individuele leerlingen hulp bij taalproblemen		
• stimuleert leerlingen verduidelijking te vragen over mondeling en schriftelijk taalgebruik		

TOOLS & WERKVORMEN VOOR BETER ONDERWIJS

Goed gereedschap
is het halve werk!

Deze tip komt van

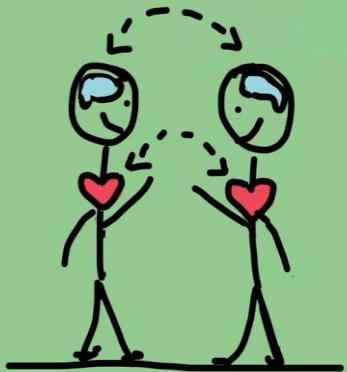
istn
training & advies

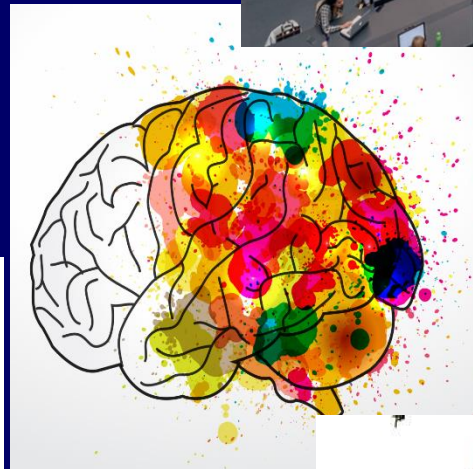
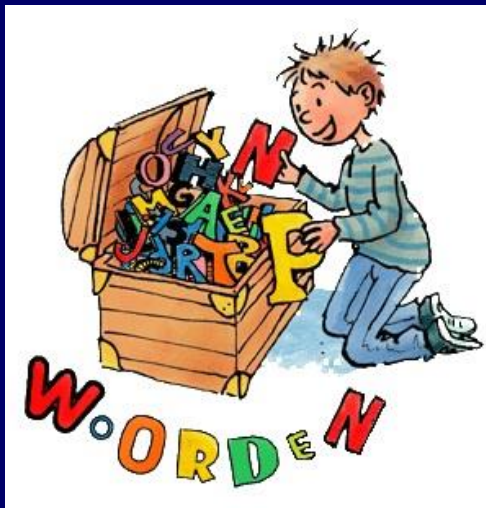
GOED LEZEN: KRACHTIGE TOOL VOOR TAAALONTWIKKELING

Lezen is een basis voor studiesucces
en een waardevollere aansluiting op de
maatschappij.

Grip op
studiesucces
Adviesrapport Studiesucces

INLEVINGSVERMOGEN

LEESVAARDIG = TAALVAARDIG?

Heel veel 1e jaars hbo-studenten zeggen moeite te hebben met de grote hoeveelheid college- en tentamenstof...

TOOL 1: LEER HEN ZICH DE TALEN EIGEN TE MAKEN

Woorddossier

1. Algemene woorden
2. Vaktaal
3. Woordcombinaties
4. Spreektaal - schrijftaal
5. Synoniemen
6. Thematische woordenlijsten

Woorddossier voorbeeld.pdf

SPREEKTAAL VERSUS ACADEMISCHE SCHRIJFTAAL

Soort spreektaal

Voorbeeld

Academisch alternatief

De lezer aanspreken

Hierbij moet je denken aan...

Hierbij kan gedacht worden aan...

Informeel taal

Stel nou dat een kantoorpand drie verdiepingen heeft...

Als een kantoorpand drie verdiepingen heeft...

Vulwoord of dubbeling

Tevens was ook een verandering te zien.

Tevens was een verandering te zien.

Spreekwoord

Het kostte me bloed, zweet en tranen.

Het kostte me veel moeite.

TOOL 2: GEEF CONTEXT & INTEGREER IN EIGEN WERELD

1. Nieuwe begrippen \leftrightarrow bekende context

Het woord 'weerstand' van thuis verbinden met hetzelfde woord in de natuurkundeles.

2. Inhoudelijke opdracht geven

NIET: 'lees hoofdstuk 3 en doe de opdrachten'

WEL: '*formuleer n.a.v. hoofdstuk 3 de belangrijkste kenmerken in je eigen woorden.*'

TOOL 3: LEES VANUIT EEN PERSPECTIEF

READING SKILLS

USE BACKGROUND KNOWLEDGE 	ASK QUESTIONS 	IDENTIFY THE AUTHOR'S PURPOSE 	IDENTIFY THE MAIN IDEA
RECOGNIZE SEQUENCE 	RECOGNIZE CAUSE AND EFFECT 	MAKE INFERENCE 	MAKE PREDICTIONS
SUMMARIZE 	DISTINGUISH BETWEEN FACT AND OPINION 	FIND FACTS AND DETAILS 	RECOGNIZE COMPARE AND CONTRAST
MAKE CONNECTIONS 	VISUALIZE 	REREAD FOR CLARITY 	ADJUST YOUR PACING

THE CLASSROOM KEY

READING STRATEGIES

PREDICT

Determine what you think will happen in the text. Use the title, text, and illustrations to help you.

VISUALIZE

Create mental images of the characters, settings, and events in the text.

QUESTION

Stop and ask yourself questions to see if the text makes sense. Reread the text if you need more information.

CONNECT

Think about what you already know about the text. Find ways to relate the text to yourself, other texts, and the world around you.

IDENTIFY

Determine the author's purpose. Find the important details, the main idea, and the themes of the text.

INFER

Use clues in the text and your own knowledge to fill in the gaps and draw conclusions.

EVALUATE

Think about the text as a whole and form opinions about what you read.

TOOL 4: PARAFRASEER!

Help met woorden om te zetten naar beelden, in een logische volgorde te plaatsen

WAT STAAT HIER?

De economie in de Verenigde Staten vertraagt onder invloed van minder bedrijfsinvesteringen, die op hun beurt weer een antwoord zijn op de Europese schuldencrisis en op het vooruitzicht van belastingverhogingen en budgettaire krapte in de VS.

- A. De Europese schuldencrisis veroorzaakte onder andere een belastingverhoging in de VS.
- A. Steeds meer Amerikaanse bedrijven investeren minder doordat de economie in de VS stil ligt onder invloed van de schuldencrisis in Europa.
- B. Doordat de Verenigde Staten in de toekomst budgettaire krapte kan verwachten, investeren bedrijven steeds minder. Dit heeft als gevolg dat de economie in de VS vertraagt.

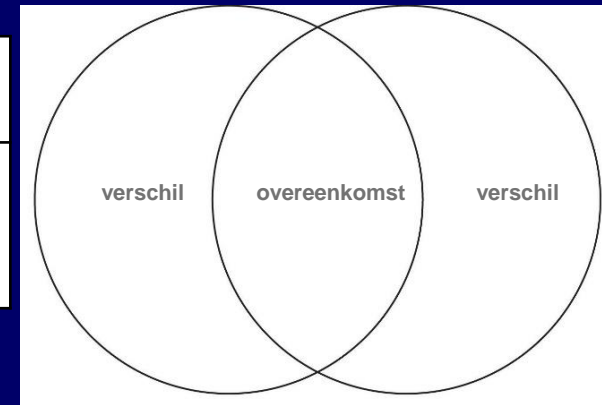
TOOL 5: SCHEMATISEER D.M.V. SLEUTELSHEMA'S

Voorbeelden:

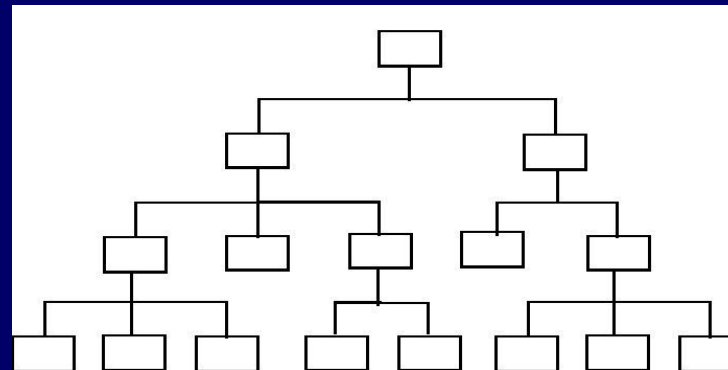
- Tabel
- Boomdiagram
- T-schema
- Venndiagram
- Tijdbalk
- Stroom-/kettingschema
- Cirkel
- Grafiek

T-schema

Venndiagram

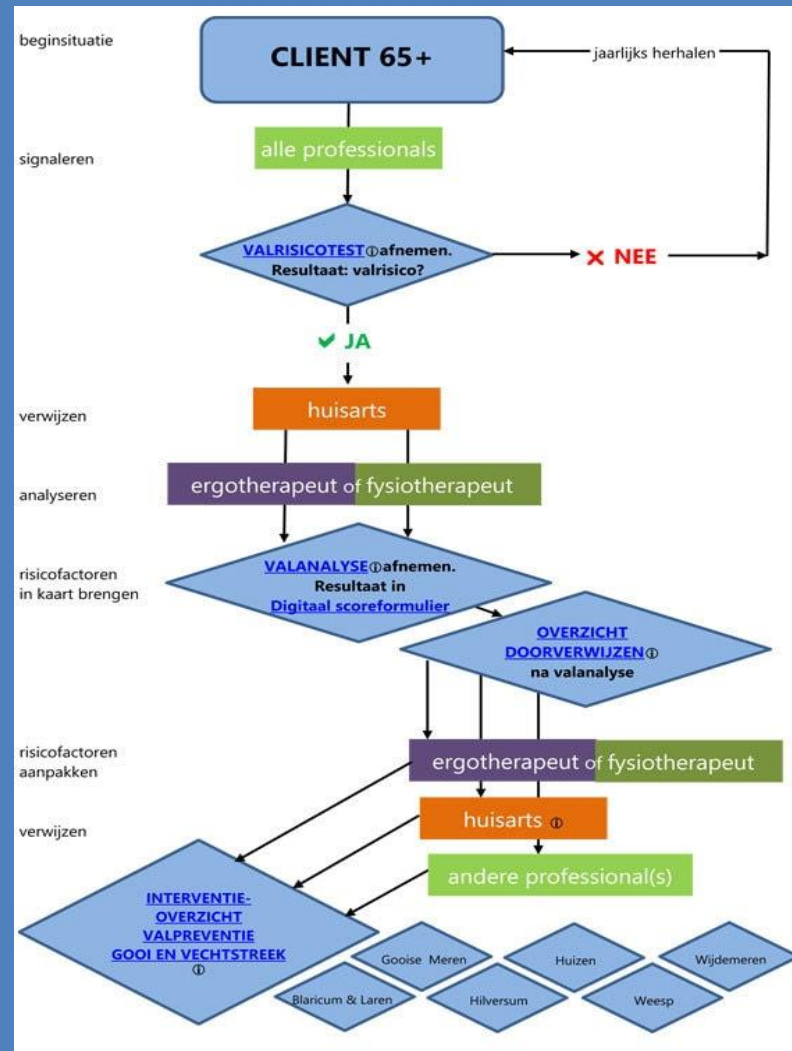

Boomdiagram

VOORBEELDEN SLEUTELSHEMA'S

Venndiagram

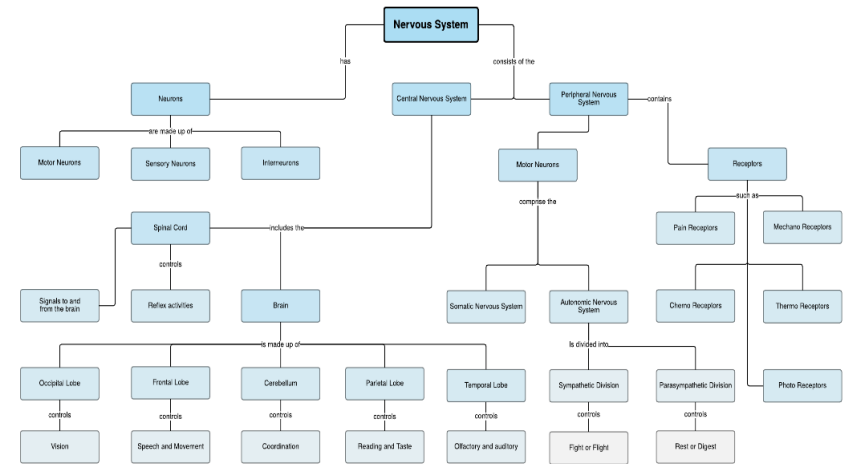
Stroomschema

VOORBEELDEN SLEUTELSHEMA'S

Concept map

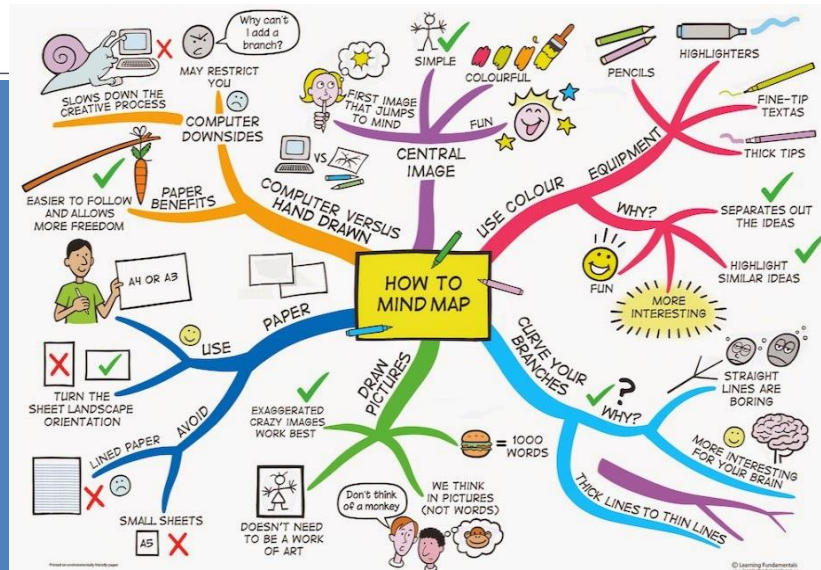
Kolommenschema

Hoofdzak	The history of Britain through the years			
Aspecten	Prehistory	Roman period <u>43-410</u>	Germanic invasion <u>410-1066</u>	Germanic invasion <u>410-1066</u>
Deelaspecten	1 Iron Age Celtic culture 800 BC 2 Stonehenge 3 Silbury Hill	1 Roman invasion 2 Britannia + Hadrian's Wall 3 South Scotland 4 Queen Boudicca	1 5 th century 2 6 th century 3 7 th century	4 8 th century 5 9 th century 6 Conquest of England
Uitleg	1 Celtic culture → throughout North-West European Islands. 2 Built on Salisbury Plain 3000 years ago. Functions as kind of astronomical clock. 3 Biggest burial mound in Europe.	1 1 st Roman invasion → lead by Julius Caesar → wins but plunders and leaves. 2 2 nd Roman invasion → they stay and create Britannia (present England & Wales) → Romans build Hadrian's Wall to separate themselves from Scots & Picts. 3 Romans influenced Southern Scotland → Scots migrated to Ireland + Irish Picts = Roman opponents. 4 Boudicca leads revolt against Roman occupation but loses.	1 Anglo-Saxons from European Mainland invaded and settled in large numbers. They invaded the South-East but were haltered in the West by Britons lead by King Arthur. 2 Anglo-Saxons way of life now dominate in nearly all of present day England. Celtic Culture only survived in present day Scotland, Wales and Cornwall. St. Patrick converts Ireland to Christianity. 3 St. Augustine arrives in Britain and introduces Christianity in the South of England (150 years later than Ireland). The Celtic	4 More Germanic invasions → Vikings, Danes, Norsemen (Scandinavia) → Only used for crops, plunders, etc. 5 Vikings settled at Islands around Scotland + regions of Ireland. 6 The Conquest of England was haltered by King Alfred → he defeated the Vikings and made peace.

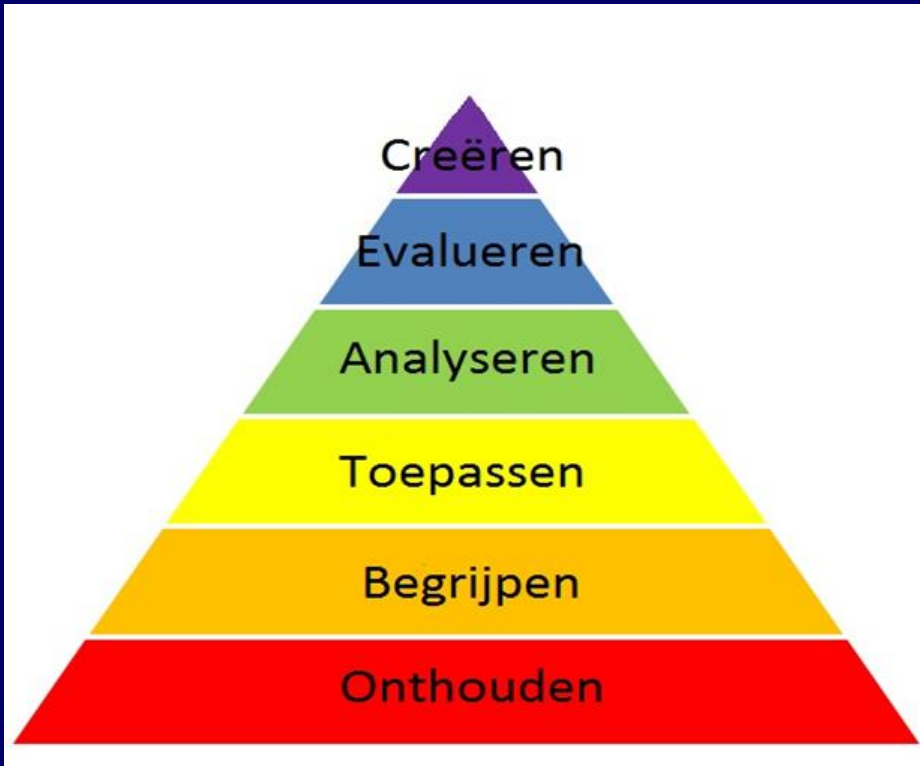
Kolommenschema

Mindmap

TOOL 6: VOORSPEL TOETSVRAGEN

LEERNIVEAUS IN KAART BRENGEN

Tentamenvragen voorspellen.pdf

TOOL 7: HELP HELDERE ANTWOORDEN OPBOUWEN

Bekijk dit antwoord op een toetsvraag:

*“Frans stak over terwijl het stoplicht op rood stond, **dat is** een overtreding van artikel 17 en **daarom** krijgt hij een boete.”*

Hoe bouw je een helder antwoord op?

Leer studenten een **denkrelatie** aan:

1. Benoem de **omstandigheid of gedrag**: “door rood fietsen”
2. Benoem de **kwalificatie** op grond van de rechtsbron: “dat is een overtreding van artikel...”
3. Benoem de **conclusie** of het rechtsgevolg: “daarom krijgt hij een boete”

WERKVORMEN VOOR BETERE LEESVAARDIGHEID (1)

(EN MEER LEESPLEZIER!)

VOOR HET LEZEN

Circuit met proefjes

Selecteer kernbegrippen uit de tekst en ontwerp er experiment/proefje bij dat je zelf voordoet of de studenten laat doen

Spel voorkennis

Maak kaartjes met op de voorkant een begrip dat nodig is voor het begrijpen van deze tekst. Op de achterkant staat een definitie. Laat een leerling een kaartje pakken en de voorkant hardop voorlezen. Geef iedereen een halve minuut bedenktijd en gooi vervolgens een balletje naar een leerling die zijn definitie moet noemen. Hierna mag deze leerling een kaartje voorlezen en gooit de bal na een halve minuut naar een andere leerling.

Kaartjes met mini-opdrachten

Bedenk drie kleine opdrachtjes bij het onderwerp van de tekst die studenten in tweetallen binnen vijf minuten kunnen uitvoeren.

Quiz voorkennis

Maak (via Kahoot bijvoorbeeld) een kort quizje over de begrippen die nodig zijn voor het begrijpen van de tekst.

Klassikaal woordweb

Bedenk een woord dat het onderwerp van de tekst weergeeft en gebruik het digibord (bijv. op bubbl.us) om er met de klas een woordweb van te maken. Studenten vullen via beurtverdelers het woordweb zelf aan op het bord en reageren op elkaar.

Filmpje met kijkvragen

Zoek een kort filmpje (max. 3 minuten) over het onderwerp en formuleer daar kijkvragen bij. Studenten mogen in tweetallen overleggen en schrijven de antwoorden op. De antwoorden worden kort besproken.

Tekenen

Bedenk een tekenopdrachtje rond een of meer kernbegrippen uit de tekst, die studenten aan elkaar doorgeven, erbij gaan tekenen en er daarna over kunnen praten.

Definities voorkennis

Selecteer maximaal vier kernbegrippen die nodig zijn voor begrip van deze tekst. Laat studenten daar in tweetallen een definitie van opschrijven (of een voorbeeldsom, schema etc.).

WERKVORMEN VOOR BETERE LEESVAARDIGHEID (2)

(EN MEER LEESPLEZIER!)

TIJDENS HET LEZEN

Samenvatten tijdens lezen

Laat studenten tijdens het lezen van elke alinea de kernzin onderstrepen of overschrijven.

Vragen formuleren

Laat studenten tijdens het lezen vragen formuleren over de inhoud of moeilijke woorden. Doe er eerst zelf een hardopdenkend voor (bijvoorbeeld een voorspellende vraag). Als studenten tijdens het verder lezen het antwoord zelf al vinden, noteren ze dat achter de vraag.

Hardop duo-lezen

Laat studenten in tweetallen lezen. De ene leerling leest een alinea hardop voor en de andere leerling moet de kern van de alinea in eigen woorden navertellen (evt. met als instructie “alsof je het aan een nieuwe leerling moet vertellen”).

Woordweb

Laat studenten tijdens het lezen woorden in een woordweb met elkaar verbinden of het woordweb van de voor-activiteit aanvullen.

Overleg over nieuwe informatie

Studenten lezen samen de tekst en na iedere alinea overleggen ze of deze nieuwe informatie bevat. Ze noteren de nieuwe informatie op een leeg A4.

Schema voor tijdens na 2.0

De studenten hebben voor het lezen de eerste twee kolommen van het werkblad met drie kolommen: ‘wat weet ik?’, ‘wat wil ik weten?’ en ‘wat kom ik te weten bij deze tekst?’ ingevuld. Tijdens het lezen vullen ze de derde kolom in en kijken of ze antwoord hebben gekregen op de tweede kolom.

Schema invullen

Maak een tabel van twee kolommen. Zet in de linker kolom steeds de kernbegrippen en laat studenten tijdens het lezen voorbeelden en definities van de begrippen in de rechterkolom invullen.

Laat studenten tijdens het lezen (bijvoorbeeld per alinea of paragraaf) vragen opschrijven beginnend met: Wie..?, Wat..?, Waar..?, Waarom..? en Hoe..?

Moeilijke woorden

Laat studenten de moeilijke woorden opschrijven en vervolgens met de Woordhulp uit het Stappenplan Lezen (van Nieuwsbegrip) achter de betekenis zien te komen. Laat de studenten ook aangeven welke aanpak van de Woordhulp ze hebben ingezet.

WERKVORMEN VOOR BETERE LEESVAARDIGHEID (3)

(EN MEER LEESPLEZIER!)

NA HET LEZEN

WWWWH-vragen maken

Laat studenten vragen maken met behulp van Wie..?, Wat..?, Waar..?, Waarom..? en Hoe..?

Interview over verschillende teksten

Kies 2 verschillende teksten over eenzelfde onderwerp en laat studenten elkaar in tweetallen (of met 2 tweetallen) elkaar interviewen over de tekst die ze niet gelezen hebben. (Geef voorbeeldvragen als Taalsteun.)

Samenvatting met behulp van begin- en eindzinnen van alinea's

Laat studenten met behulp van de eerste en laatste zin van alinea's een samenvatting schrijven.

Samenvatting met schrijfkader

Samenvatting met behulp van begin- en eindzinnen van alinea's.

Uitbreiden/aanvullen van woordweb

Als je gestart bent met een mindmap voor het lezen, laat de studenten deze dan nu aanvullen met voorbeelden.

Goed of fout? Waar of Niet waar?

Maak een korte opdracht (eventueel met Kahoot) met GOED/FOUT-vragen of WAAR/NIET WAAR-vragen.

Spiekbriefje

Laat de studenten een spiekbriefje maken. Verdeel delen van de tekst over de studenten en laat ze er samen een geheel van maken op een (heel) klein blaadje (spiekbriefjes zijn erg klein).

Samenvatting in 1 zin

Laat studenten proberen een niet al te lang stuk tekst in 1 zin samen te vatten met behulp van denken-delen-uitwisselen (eerst allemaal zelf een zin bedenken - in groepjes van 2 tot 4 samen tot de beste zin komen – klassikaal terugvragen en feedback geven).

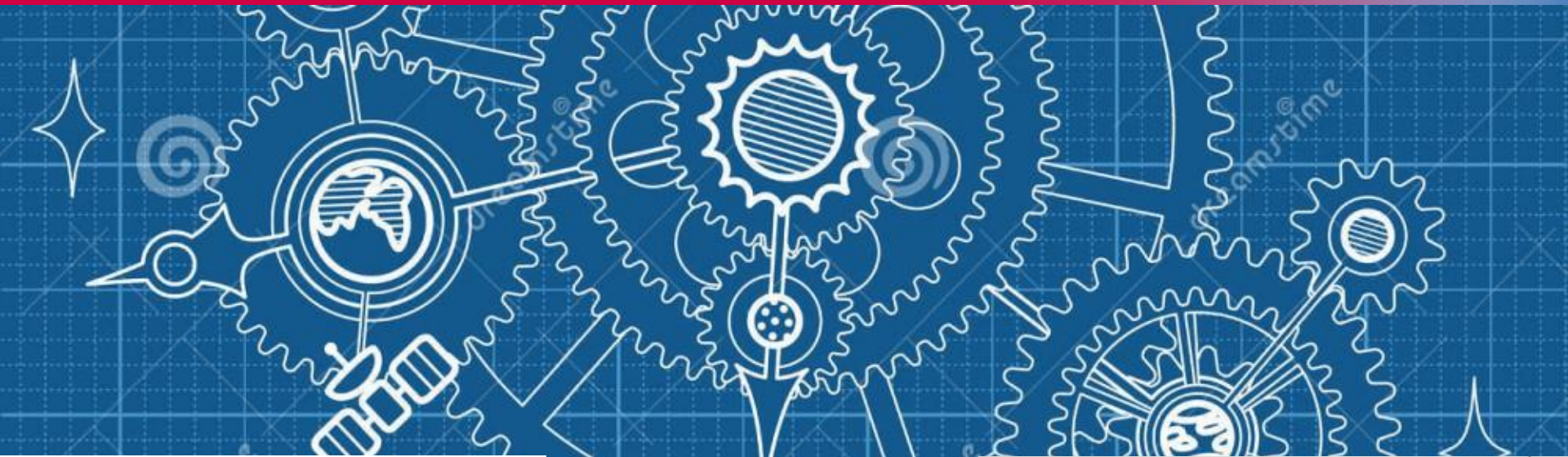
SCHRIJFTOOLS - SCHRIJVEN IS NET KOKEN!

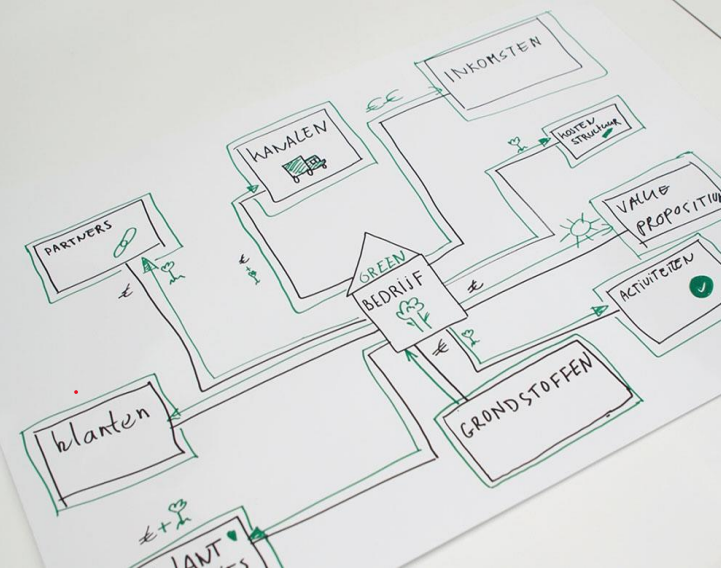
Verzamel eerst de juiste ingrediënten

TIP 1: GEEF GEFASEERD FEEDBACK OP HET SCHRIJFPROCES

Overzicht
Creativiteit
Focus: inhoud
~~Interne criticus~~

TIP 2: BRENG KWALITEITSBEBEUF BIJ

'Uhhh...

Hoe ziet een goede tekst voor dit vak er nou eigenlijk uit?'

1. Pluis excellente voorbeelden uit.
2. Stel samen criteria op voor een goede tekst.
3. Vergelijk.
4. Betrek hen bij je beoordeling!

TIP 3: BEOORDEEL NIET OM HET BEOORDELEN

Bepaal waar je naartoe wilt en welke criteria daarbij horen.

3 Bijlage: Beoordelingsmodel

Dossieropdracht		Criteria	Beoordeling	Weging / punten
1. Autobiografische tekst + ervaring met schrijven	Uitstekend 10	Kenmerkende persoonlijke eigenschappen, drijfveren en pijnpunten zijn bijzonder gedetailleerd en meeslepend beschreven, passen naadloos in de complexe verhaallijn.		15%
	Goed 8	Kenmerkende persoonlijke eigenschappen, drijfveren en pijnpunten zijn goed uitgewerkt beschreven. Verhaallijn klopt, bevat enige complexiteit.		1,5
	Voldoende 6	Verhaallijn is simpel, kenmerkende persoonlijke eigenschappen benoemd.		
	Onvoldoende 4	Alleen een gebeurtenis is beschreven, nog niet duidelijk hoe deze relateert aan de persoon.		
2. Verhaal	Uitstekend 10	Overtuigend geschreven, spanningsboog werkt om lezer/ luisteraar vast te houden. Samenhang en opbouw zijn op natuurlijke wijze toegepast. Conflict, plot en personages zijn zeer overtuigend.		15%
	Goed 8	Het conflict, plot en de personages zijn zorgvuldig uitgewerkt, theorie is goed toegepast, de samenhang en opbouw kloppen.		1,5
	Voldoende 6	Conflict en plot zijn helder evenals personages hoewel soms nog wat oppervlakkig in uitwerking. Toepassing van theorie is herkenbaar. Samenhang en opbouw zijn logisch en simpel.		
	Onvoldoende 4	Er is een plot en er zijn personages, samenhang is nog onduidelijk. Toepassing van theorie ontbreekt.		
3. Motivatiebrief	Uitstekend 10	Zelfpresentatie is origineel, authentiek en overtuigend onderbouwd met relevante voorbeelden. Samenhang is logisch en vloeiend. Schrijfstijl is een goede mix van zakelijk en persoonlijk, taalverzorging is vrijwel foutloos.		25%
	Goed 8	Motivatie is overtuigend en samenhangend. Schrijfstijl is zakelijk maar niet overall passend. Taalverzorging is goed.		2,5
	Voldoende 6	Er worden eenvoudige voorbeelden gebruikt voor zelfpresentatie. Motivatie is vooral feitelijk en beschrijvend, taalgebruik is voldoende.		

TIP 4: REIK SCHRIJFKADERS AAN

Schrijfkaders

- Tijdens de les
- Bij huiswerk
- Als verwerking van de literatuur!

Schrijfkader: een mening geven

... is een probleem dat

... Ik vind dat ...

Ten eerste is het zo dat ...

Ook ...

Een argument is dat

... Bovendien ...

Om al die redenen ben ik dus van mening dat ...

Schrijfkader: een verklaring

Ik ga uitleggen hoe het komt dat ...

Als ..., dan ...

Hierdoor ... Dan ...

Dit veroorzaakt ...

Dus ...

Schrijfkader: mag ook simpel

1. ...

2. ...

3. ...

OPDRACHT: EXITKAARTEN

1. Denk na over een les die niet helemaal lekker loopt...

- Leerlingen/studenten vinden de inhoud lastig,
- Leggen geen relaties,
- Missen context,
- Doen weinig met de literatuur,
- Etc.

2. Kijk naar je lesdoel / leerdoel van die les en de les erop → modulehandleiding

3. Bedenk een uitdagende, creatieve **EXITKAART** voor het einde van je les: een lees- of schrijftaak, een korte presentatie, een geniale 'taalfrats', spelopdracht... Je mag ook meerdere EXIT-kaartjes uitwerken.

DOEL = LEERLINGEN EN STUDENTEN ZIJN ACTIEF:
MET JOUW VAKINHOUD EN TAAL!

4. Denk na over een werkvorm voor de volgende les: wat ga je met de opdrachten doen? Ga je ze beoordelen en hoe? Geef ik het een vervolg?

ENKELE VOORBEELDEN

MAAK DRIE
TENTAMENVRAGEN

ZOEK TWEE
BRONNEN:
OVEREENKOMSTEN
EN VERSCHILLEN

GEEF EEN 3-MIN.
PRESENTATIE OVER
EEN INSPIRERENDE
VAKTEKST

SPEEL '30 SECONDS'
MET VAKTAAL UIT
JOUW LES!

MAAK EEN
SLEUTELSCHEMA
VAN DE LESSTOF

FILM JOUW
SCHRIJFPROCES

HOE GING HET?

IS JE LES WERKELIJK VERTOLT?

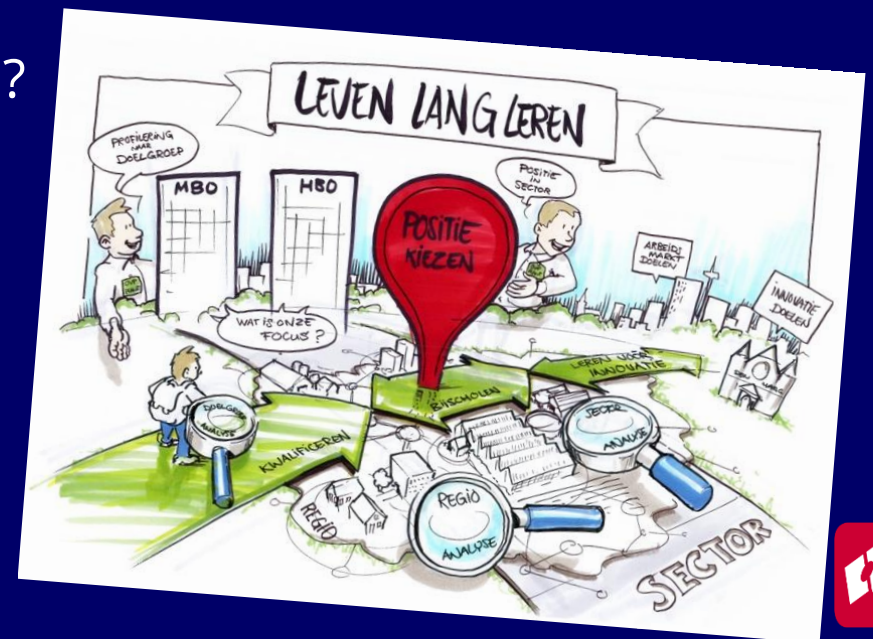
DOEL BEREIKT?

Opbrengst verzamelen

Noteer voor jezelf...

- Wat heeft deze workshop je opgeleverd?
- Wat ga je toepassen in je lessen? En op andere vakken?
- Hoe ga je dat doen?

Waarnaar ben je nu nog benieuwd?

En verder...?

- Lees [Zin in TOL](#), Een introductie op Inclusief en taalontwikkelen lesgeven: een methode voor alle docenten in vo, mbo en hbo
- Bekijk de filmfragmenten van [vo-ho 010](#) waarin de pijlers worden uitgelegd.
- Bekijk de [tools voor docenten](#)
- Lees [het TOL-magazine](#) voor allerlei werkvormen en andere tips.
- Maak gebruik van het [professionaliseringsaanbod](#) op het gebied van Taalontwikkelen Lesgeven. Geïnteresseerden vanuit het voortgezet en hoger onderwijs kunnen hiervoor contact opnemen met Carla Spek: c.a.spek@hr.nl.
- Luister naar de podcast De taalcompetente leraar [link: <https://taalunie.org/actueel/251/nieuwe-podcastreeks-de-taalcompetente-leraar>]
- [Artikel](#): 'Doelbewust lesgeven in je eigen vaktaal'

HARTELIJK DANK EN TOT ZIENS!

Celebrate
SUCCESS

overtref jezelf